

ФАРМЕРСЬКА СТОРІНКА

ЗДОРОВИЙ ОБМАН.

Часом варта прочитати і неробську газету. Нероби не хотять сказати часом правду. В "Едмонтон Булетені" читаємо, що провінція Квебек надіється мати більше приходу чим розходу. По вченому воно надіється, що бюджет буде мати надвижку.

Але зараз поїде у цю самі повідомлення про надвижку в бюджеті, є повідомлення, що довіи провінції Квебек виносять 92 мільйонів 822 тисячі 593 долари, під час коли приходи виносять лише 43 мільйонів 957 тисяч 437 доларів.

У біжучому році провінція Квебек мусить заплатити 7 мільйонів доларів на 1 марта, а 2 1/2 мільйонів на 1 липня і уряд провінційний задумує сплатити ці довіи не з надвижки бюджету (?), але через затягнення нового догву. Уряд провінції Квебек не криється з тим, що на сплату 9 1/2 мільйонів старого догву він задумує затягнути 9 1/2 мільйонів нового догву. Це й додає, що крім цього затягнє 5 або 6 мільйонів більше.

Ніби це так в Квебеку і на перший погляд воно нас не обходило-б, але в дійсності такі річі багато нас обходять. По перше тому, що показують, як уряди демократичні обманюють здорово своїх жителів, а по друге, це нам дає нагаду поблажати грохи про "високі фінанси". Було-б краще знати їх кручені фінанси. Ними послуговуються всі уряди демократичні у всіх краях, крім Радянського Союзу.

Уряд домініяльний в Оттаві всі провінційальні уряди тех і уживають, цих "кручених фінансів".

Заяк цю справу обговоримо бачше, мусимо запам'ятати одну річ: в Канаді є 34 людей, які контролюють 204 найбільших корпорацій.

Корпораціями є: сіпайрська залізниця і П банк (Бенк оф Монтреал), сталінні, підливарні, великі млини і елеватори, протих 13 банків, аскураційні компанії, моргетові і позичкові, великі різні та інші великі підприємства.

Іншими словами, то цих 34 людей, які посідають і контролюють цих 204 великих корпорацій, контролюють цілу Канаду, всю її життя і мешканців.

Вони дають гадючі фонди на вибори, вони диктують відтак вибраним ніби-то народним представникам, як правити-радувати.

Вони постарались задалегідь, що лише ім вільно випускати те, що називаємо гріншми, а що в дійсності є лише квитком (повідкою) на грінші.

Цей привілей випуску квитків на грінші дає ім необмежену силу в господарстві (економічній) і політичній життю Канади.

Хоче уряд в Оттаві, чи провінційальний у котрій небуду провінції, побудувати, наприклад, залізницю, або улучити господарку або школи, йому не вільно ужити на це своїх гріншів.

Домініяльний уряд в Канаді має лише право друкувати грінші, але пускати їх в обіг не може. Значить нашим коштом друкується в Оттаві грінші для банкірів і лише банкіри пускають канадійські грінші в обіг.

Уряд, як потребує гріншей, друкує так звані бонди. Такі бонди, це попросту письменно зобов'язання цілої Канади (чи провінції, о скільки провінція випускає такі бонди), що вона заплатить, скажім, панові Морганові і компанії в Нью Йорку сто доларів золотом і 6 процент на рік. Значить, це попросту моргеч, даний урядом Канади на нас всіх, але без нашого відома.

Видрукувавши таких бондів на 15 мільйонів доларів — як це пропонує провінція Квебек — вона дає їх на "гріншій ринку". Це-б то оголошує по газетам фінансових, що має 15 мільйонів бондів на продаж та оголошує так звані "тендери" на них, це-б то просять зробити їй ціну на них.

Бонди є на 100 доларів, 500, 1,000 і т. д. Квебек, отже, у цим випадку буде просити за "офер" на свої бонди; це зветься тендер.

Пан мільйонер Морган через своїх агентів: Лункіне Брокердж Компані, пропонує Квебекському урядові за кожний 100-доларовий бонд лише 92 дол. 50 цт., часом трохи більше, і закупує всі ці бонди за суму 13 мільйонів 875 тисяч, або іншими словами, провінція Квебек втратила зараз на початку на цій бондовій трансакції два мільйони 125 тисяч.

На цім не конче. Панове з фірми Лункіне Брокердж Компані рахують ще свій комішен із цих 13 мільйонів 875 тисяч. Цей комішен є значайно один, два або і три процент. Скажім — один, то коли від суми 13 міль. 875 тисяч відтягнути 138 тисяч

750 дол., для Квебеку остане 13 мільйонів 736 тисяч 250 доларів. Провінція Квебек — її населення отже, втратило від разу 2 мільйонів 263 тисяч 750 доларів.

Від цих бондів на повних 15 міль. доларів людиність провінції Квебек мусить платити річно 4, 5 або 6 процент. Скажім — 5 процент. Бонди видається, звичайно, на довгі роки 10, 15, 20 а то і 50 літ. Скажім, що квебекські бонди будуть лише на 10 літ і на 5 процент. Пять процент від 15 мільйонів за 10 літ робить суму 6 мільйонів 375 тисяч.

Напишемо цифрами ось так:
 5% за 10 літ — \$ 6,375,000
 Втрата при продажі 2,125,000
 Комішеня Лункіне — 138,750
 Бонди — — — 15,000,000

Разом — — — \$23,638,750

Отже за 10 літ мусить людиність Квебеку заплатити гріншевим магнатом 23 мільйонів 638 тисяч 750 доларів, під час коли уряд Квебеку отримав і уживав лише 13 мільйонів 736 тисяч 250 доларів.

Напишім знов цифрами:
 Квебек винен — \$23,638,750
 Квебек отримав — 13,736,250

Гріншеві магнати забрали від населення Квебеку за дурно суму — \$ 9,902,500

Представмо собі тепер, що на припоручення Моргана Бенк д'Оттава мусив би дати квебекському урядові кеш, це-б то паперові квитки по 5, 10 або 20 доларів. Представмо собі, що він їх немає. Так що він робить? Він перед тим закупив у квебекському уряді бондів, які, як ми чули з початку, виносили суму 9 мільйонів доларів.

Ці давні бонди бере менеджер Банку д'Оттава і несе до

Оттави до міністра фінансів і дає їх міністрові в застав. Тоді міністер фінансів в Оттаві припоручує державній друкарні напечатати для Банку д'Оттава нові грінші.

Значить уряд не дасть банкові новонапечатаних гріншей без якоїсь застави (секюриті). Після справедливості, банк, беручи новонапечатані грінші, повинен би аложити міністрові фінансів золото або тайтл від своїх протерів яко секюриті. Тимчасом він складає наші бонди, квебекські ці манітобські, чи навіть муніципальні або містові, але наші — населення Канади.

Ніякий банк в Канаді своєю гаветку (золота, землі, камені) тільки не мав, кільки він винен людям за депозити і за свої паперові квитки. Кожний банк послуговується нашим старим кредитом (старі бонди і дебенчери) або нас затягнути в довг і дістати від нас по разі то нові бонди, отже новий довг.

Ілюстрація: чоловік попарився, йому витинають в непопарені місці шкіру і нею латають попарене місце. І ту болить, де попарене і ту, де витинають і ніби ціла шкіра, а вона показувалась, покравна і знаки рязання будуть до смерті.

Те саме з довгами: вони вічні! Іх ніхто ніколи не годен полатити. Старі довіи платяться новими і кожного разу вони ростуть.

Тепер читачеві ясно, чому Квебек, маючи до загалчення 9 міль. старого догву, припоручує своє населення до того, що затягне 15 мільйонів нового.

Це й називається папування високих фінансів. (High finance reigns supreme.)

Данило Плузак.

В КІГТЯХ ФІНАНСОВИХ МАГНАТІВ.

Що Канада під цю пору знаходиться в неоплаканім фінансовім положенні і що це положення стає гірше з кожним днем, про це нема двох думок. Все це признають, окрім маленької горсточкі фінансистів.

Величезний народний довг, котрий вже рахується на мільярди, збільшається в такий застрашайючий спосіб, що навіть сама правительствені експерти страждали всю надію на його сплатення. Наші провінційальні довіи ростуть так скоро, що навіть коли й зародить хліб, ми не в силі заплатити самого проценту за наші муніципальні чи то приватні довіи.

Недавно одна фінансова компанія в Західній Канаді, розсаждала в околиці Саскату-на, як можливо там для фермерів давати дальші позички, не наразивши себе на страту, коли-б в случаю фермер не був в силі сплатити позички і чи взагалі фермері цієї околиці мають ще щось дати для забезпечення цієї позички.

Згадавши вибрала витяг з 214 квадратів землі і знайшла, що на загалне число квадратів, б було чистих, 180 мало на собі по три або і більше моргечів, а решта найменше по чотири.

Бюро для полагождення довгів.

гів, котрим так дуже хвалиться саскчеванський преміер Доннінг, рапортує, що за останніх п'ять місяців одержало сім тисяч аплікацій з просьбою за поміччю, або інтервенцією між вірителем а довжинком, а крім цього можна сміло сказати, що таке саме число, або навіть і більше, не вірочи в згадане посередництво бюро, цілком не вдавалось до нього, помимо того, що були притиснені вірителями до стіни.

Отже маючи фермера, головне джерело багатства, збанкрутованими, будучність Канади не виглядає рожево. Все-ж таки, без огляду на те, як-би несподіваними були ці факти, ми мусимо їх стринуть, а ті, що вірять в шемрання фінансистів, наче-б то добробут показується остям за вулком, пересвідчатися описля, що той вулком іх лише розчарує. Ігнорувати нам теперішні положення було-б не менше дурним, як дурним і смішним виглядає прищика струся, коли то він, наткнувшись на неприятели, ховає голову в пісок, думаючи, що коли він не бачить неприятели, то тим самим неприятели не бачить і його. Мусимо не забувати також, що плачем направити злиднів ми не потрафимо. Ми мусимо іх направити, а щоб це зробити, треба в першій мірі знайти їх причину.

Щоб мати багатство в краю, продуценти і інші конечно потрібні члени продуктивної індустрії мусять мати профіт. Циркуляція цього профіту, або надвижки, збуджує торговлю, збільшує працю і творить багатство в данім краю. Коли-ж нема профіту в одній з найголовніших індустрій краю, тоб-то в фермеруванню, наслідком такого стану є нищина криза.

Найбільшим паразитом на плечах фермера є фінансист. Він є дійсним паном індустрії і як такий, є він відчайальний за нищину кризу і масове банкруцтво фермерів. Правительство уповажило банки видавати, чи то фабрикувати грінші без забезпечення сих банків-т золотою монетою. Мільйон доларів цих банківотів, котрі в дійсності не мають вартости, ані жадного забезпечення дійсної вартости, тоб-то гарантії, що за них можна одержати в заміну щось друге тої самої вартости, надруковано і позичкою на високий процент. Результатом цього є, що дійсний продуцент платить мільярди доларів в продуктах, як процент за уживання цих безвартісних нотів (паперових грошей). Припустім, що правительство дозволило котромусь з нас надрукувати кілька мільярдів доларів, паперових грошей, і признало ці грінші легальними. Кілько літ вольме це мені; або комусь іншому, по двоїти цю суму, визначивши її на високий процент (такий як це тепер нам рахують)? Не більше, як 7 або 8 літ. Це є якраз те, що тепер практикується і процент, це якраз цей клоніт, від котрого терпять ціла Канада і взагалі цілий світ.

Примір такого проценту. Дійсне поняття про процент можна собі виробити, коли ми зрозуміємо, що 260 мільярдів доларів світового догву і 95 процент нашого приватного догву, це нічо іншого, лише нарослий процент. Кожна особа, котра дає щось вартісного для піддержання людського життя, платить страшну пайку сям людським плечам. Фермер, робітник, властитель гуртових складів, скеллар і фабрикант різних товарів, ба навіть консумент, падають жертвою цих гріншевих монополістів. Візьмім для приміру "байндер" (живварку) і пошавши від фабриканта, погляньмо який процент іде цим фінансовим паразитам.

Щоб виробити байндер, за котрий описля фермер не в силі заплатити готівкою, фабрикант є примушений позичити гріншей. Це, що звичайно йому рахують за цю позичку 7 процент, додається до коштів виробу і з цим маюдре байндер до гуртового торговця. Гуртовий торговець мусить також позичити гріншей, щоб за нього заплатити фабрикантові і він знову платить сям або всім процент. Це він додає до ціни байндера, коли продає його вже агенції, котра тоже кладе на нього звичайно всім процент, що робить вже 23 проц.

А тому, що всякі проценти загнали фермерів в довги по вулках і компанія в поставлена на певне ризико, коли фермер не в силі буде заплатити за байндер і прийдеться його відібрати та стратити на нім, вона звичайно радить собі в той простий спосіб, що кладе ще на байндер 20 процент, щоб забезпечити себе перед такими випадками. (Це вони називають "bad debts", непевні або злі довіи). Це вже доходить до 43 процент, а що фермер, купуючи цей байндер дає нот і знов рахують йому 10 проц, маємо вже поперх 50 процент. Коли-ж ми представимо собі, що при сплатуванні ратами за цей байндер 2 або 3 роки, компанія приймає грінші, однак процент рахує за всі грінші аж до останньої рати, тоді ми доперва пізнаємо, яку частку дійсної ціни байндера ми платили лише в процентах. Можна сміло сказати, що 75 процент дійсної ціни байндера ми платимо лише в формі різних відсотків, або сказати ще ясніше, що коли-б ми з'умили обмінити ті всі проценти, байндер який коштує тепер 300 доларів, коштував-би тоді 75 доларів. Обмінити процент можна лише тоді, коли-б заведено справедливу систему, в котрій фермер доставив-би повну вартість за свої продукти і не потребував-би брати на кредит жадної машинерії, аби платив-би готівкою.

Коли-б нас так звільнено від плачення процентів на 10 літ, ми тоді не мали-б жадних довгів зні державних ані приватних. Замість платити відсотки і знаходитися в кігтях фінансового імперіалізму, ми були-б независні. Чому жася, яка не дає абсолютно нічого для суспільности, повинна жити в роскошах і загарбувати мільярди з крові і поту продуцентів? Мільярди, за які ми заплатили не лише доларами і центами, але муками нашого серця, тілесними терпіннями і злиднями.

Однак наші думки і переконання не мають вартости, коли нема дії. Великий американський філантроп Лінколн і його товариші-однодумці, криваво боролися за скасування рабства Мурнів, багато з них жертвувало навіть своє життя за цю справу. Чи не є ми, фермери, досить віддажними домагається нашої свободи? Справа справедливості нехай злучить нас разом і домагаймося рівної нагоди тишитися свободою, якою до цієї пори тишиться лише упривілейована клася. Нам належить наша частка роскоші і приємностей, яких є повно в Канаді. Я, особисто, посвячуюсь цій боротьбі і буду стояти в ній так довго, доки ціль не буде досягнена. А що ви? Чи вам належаться лише слось та мук?

Михайло Вітвіс.

КАЖЕ, ЩО БОЛТОН НЕ ПРЕЗЕНТУЄ ФАРМЕРСЬКОЮ ЮНІЮ КАНАДИ.

Недавно появилася в пресі вістка про те, що Алтон Ернест Болтон, визначний член Фармерської Юнії Канади і один з бущих її головних організаторів, поїхав до Москви на світову міжнародно агрільтурну конференцію. Цю конференцію, як писала буржуазна преса, ніби-то скликає "Радянська Агрільтурна Рада", яка мала-б згодитися заплатити Болтонові кошти подорожі. З цього приводу "Ріджайна Лідер" змалював Фармерську Юнію Канади, як комуністичну організацію.

Президент Фармерської Юнії Канади, Л. П. МекНамі, котрий не гріншить радикалізмом, визнає за потрібне заявити з натиском в пресі, що Болтон, котрий був свого часу урядником ф.Ю.К., поїхав собі як приватна особа і не був висланий делегатом від ф.Ю.К., ані не має ніяких упнововань її заступати. Він каже, що ф.Ю.К. відмовилася ендорсувати Болтонову поїздку до Радянської Республіки і він зложив свою ре-зигнацію на руки Виконавчої Ради ф.Ю.К. перед своїм від'їздом.

З усього, що подає преса і говорить МекНамі, годі зрозуміти в чім річ. Найпрямоді-бніше Болтон поїхав на конференцію як конгрес Селянського Інтернаціоналу.

Адреса Радянської Місії в Мон-треалі така:
 Mr. A. Yuzikoff,
 212 Drummond St.
 Montreal, Que.

М. ІРЧАН. В БУРЯНАХ

Другий том спогадів з громадянської війни на Україні 1920 року.

(Продовження.)

Кажу:
 — Чогож ви хреститесь, я-ж не чорт?...
 Вона кризь плач:
 — Вбили Поляки...
 — Кого?
 — Поляки, сина... Одинака...
 — А яке зараз війське в селі? Тітко!
 Жінка спішно ховається в хату.
 — Утікай, Поляки... Вбили...
 І заховалася.

Я постояв не розуміючи нічого і — як майну в долину до потоку, аж закурилося. І причувалося:
 — Свят, свят, свят... Поляки...
 Присів над потоком, думаю: І що за анатемська віра сто рази сто чортів! Хоч скакай в воду — не розберу. Чи жінка перелякалася мене і говорала, не розуміючи сама що, чи може справді в селі Поляки?...

А шлях затих, ні душі, ні гомону. Тільки місяць похолодає по небозводі і як пняний клаються в бік. Змучився за ніч, спати збирається...
 Нахилився над потоком, зачерпнуо рукою воду. Проготав кілька кашель, а голова закрутилася, мало не впаа.

Посидів, подумав, (назад нічого не думаю), і похилений полдвісь назад дугами в старе місце, між бурвни і куці. Шуміли вільхи, шуміло

жито, вже й цвірінькали десь ранні птахи, а мені причувалося:
 — Свят, свят, свят... Поляки! Утікай!
 Зрошена шинеля стає ще тямію, в дірках чоботях мокро, а в ухах аж лящить:
 — Свят, свят, свят... Утікай.

ЗНОВУ В БУРЯНАХ.

Розбитий, звірений, голодний, як вовк, за-дажу в давно кривку, хватаю в руки голову і застигаю. Пахне ранніми віддихами земля, пахне роса, жито, картопля, кропива, тільки від мене віє трупом.

Голод, ой голод дурний, препогоаний! Впився кіхтями в черво, здущив, потім підкрився до серця і — хоч гинь, так болить. Божеволію.

Намагаюся думати про щось інше, хочу забути, але в ухах і голові:
 — Свят, свят, свят... Істи, істи!!
 Натягаю на голову кашкет вправляюся думками в чорнозем, думаю — не думаю, мучуся — не мучуся, вкінці засипаю.

І сниться: (Бодай нікому не снилося в час голаду.)
 Іду вулицею. (Коломия або Київ, не розберу.) Через плече біла (чомусь біла) торба, тепліється порожня, а в череві теж порожно. Печінки, (чи як там) печуть, як граню. Ледоведло тягну ноги. Аж тут — фу-р-р-р... Автомобіль! Цілий в квітах, найбільше кривалів і акацій. Дивлюся, став перед мною. Гм... Але... ах ти препогана! Виходить з автомобіля не дівчина, ні, а казка. Справжня казка. На голові, ні, на голові немає нічого, тільки волосся, як льон (таке як я люблю), потім темно-білий,

матовий шовк. Це — сукня. Груди, як яблочки, а обличчя таке, як в тих ангелів, що біля божої матері в ядичній церкві. Божеське і годі. (Не описую, бо не вмію. Не описую.)
 — Не пізнаєш? — питає.
 — Не пізнаю — кажу.
 — Хочу бути твоєю жінкою...
 (Думаю: Гм... Хоч немаю ще 24 роки, але женитися можна.)
 — О! Жінкою! Будь ласка, я готовий. З роду це жонатим не був...
 Вона шасливо посміхається, бере мою руку, і стає рідною, рідною...
 — Хто ти?
 — Жінка твоя.
 — Ах так, жінка... Я й забув...
 — Поцлуй — шепоче тихше вітру.
 — На вулиці? — питаю і оглядаюся. Але в заквітчаному автомобілі замість шофера сто-рчить здоровий капустяний качан.
 Тьфу ти чорт!
 А вітер докидає перцю:
 Цілуй, цілуй, цілуй її.
 Знов молодість не буа...
 Що мені молодість! Я голодний, як пєс!
 І кажу:
 — Я голодний... жін... жінко...
 — Голодний? — дивується. А я й не знала...
 Ходім...
 Я, як цудик забігаю з переду і хочу побачити її очі. (Це важка річ!) Але очей не бачу, надто ясно-годубі (такі, як я люблю), і губляться.
 Відкриває широкі двері і просить в будинок, на якому написано: "Капустяря" (!). (Не то в Коломиї, не то в Києві.) Заходжу, кімнати на ліво, кімнати на право, а по середині в просто-

рих синах, стіл, повнісничий їжі. Чого душа забажає. Печені воробці, печені ластівки, поспані цукром свинячі хвостики і цілий стіл ласощів. Горять мої очі, революціонізується черевом.
 — І все це істи? — питаю і оглядаюся, але... з жінки ні сліду. Що-ж? Нехай, байдуже мені. І починаю їсти. Ой ім, ой тай ім! По 10 воробців відразу, по 50 хвостиків, по 3 (чомусь по 3) ластівки... Потім раки, черепашки, ласиці, миши, все таке, чого я ще не їв. Набивається черевом, роскіш по тілі розплавляється. Содолко, люблю, прекрасно, божесько. (За жінку й забув.) А стіл як був повний, так і є. Ім, а він все однаковий. Та шкода залишати, треба в торбу дещо. До торби, — а замість неї висить капустяний листок. (Знов капустяний!) Нічого. Ім, ім, ім, ім, ім, ім!
 І вже не ім. Розбудився. Надімною зелена корона кольчого глою, підо мною холодна земля. А в череві пусто, аж боляче. От проклятий сон! Не мені снився, а череву, тому так бунтується. Шось пече, ще більше давить, потім втихає і сувається від серця до горла, від горла до серця... Словом: кепсько.
 На дворі білий день. Дивлюся на годинник — третя. Послухав, — стоїть.
 По сонці пізнаю, що недалі 8-ої ранком.
 Ой, що-ж робити? Знову буряни, куці, годі. Все відоме. І кропива і запах розпареного барабоління в городі і кудкування ку-рей. Все...
 Згадую дивний, поганогарний сон. Але зго-дом задумуюся:
 — Чи я справді вилізав ноцею з цих кущів, чи це був теж сон?
 (Далі буде).

ЧИ ВИ ВЖЕ МАСТЕ
 найновішу книжку відомого пролетарського письменника М. ІРЧАНА

КАРПАТСЬКА НІЧ
 що недавно вийшла з друку? Якщо немає її ви самі, або ваші знайомі, то поштаріть купити, а буде мати корисну книжку в хаті. Не тратьте вона вартости навіть тоді, як ви перчитаете її. Це довша повість з воєнних часів в Галичині і з життя робітництва в Америці. Коли читаєте, то не можете так довго відрізати від книжки, доки не перчитаете до кінца.

Письменик М. Ірчан сам пережив війну і вірно описує всі ті страшні події в старому краю. Читаючи "Карпатську ніч" ви рівночасно багато вчитесь і то в найбільш приступний спосіб, бо ціла книжка написана незвичайно зрозумілою мовою. Надрукована вона на найкращому папері, окладнина з артистичним малюнком в двох кольорах.

КУПІТЬ, А НІКОЛИ НЕ ПОЖАЛІТЕ! РОЗПОВСЮДНОЮЄТЬСЯ СКРІЗЬ ШО КНИЖКУ.

Вислаються книжки за попереднім надісланням грошей. ЦІНА 50 ЦЕНТІВ ЗА КНИЖКУ. Замовлення з грінши пошлати на таку адресу:
 Ukrainian Labor News
 Cor. Pritchard & McGregor
 Winnipeg, Man.